

† Grof Karel Snoilsky.

Spisal A. Aškerc.

Ljubljanski Zvon« je že naznanil v zadnji številki s par besedami smrt največjega švedskega pesnika Snoilskega. Ker pa sem leta 1898. v članku: »Švedski pesnik — po rodu Slovenec« v tem mesečniku slučajno jaz razpravljal po inicijativi gospoda Alfreda Jensena o zanimivem dejstvu, da so bili predniki dne 19. maja preminulega grofa Snoilskega slovenski protestanti Znojilšeki, zato naj se poslovim od slavnega švedskega pesnika še s kratkim nekrologom . . .

Grof Karel Snoilsky se je bil porodil leta 1841. Nekaj časa je služil kot diplomat, potem pa ga je bil imenoval kralj Oskar, ki je sam izvrsten lirik, za državnega bibliotekarja. Bil je tudi član švedske akademije znanosti.

Jedro njegovega življenja pa je bilo pesništvo. Snoilsky je bil najnarodnejši in najdomoljubnejši švedski pesnik. Njegove poezije so lirske in epske. Snovi svojim baladam in romancam je zajemal iz švedske zgodovine. Po prepričanju je bil, čeprav aristokrat, skozin-skoz — demokrat ter svobodnomisleč. Izdal je celo vrsto krasnih pesniških zbirk, katere mu ohranijo nesmrtnost. Zato pa je smrt Snoilskega, kakor mi piše moj prijatelj Jensen, tajnik Nobelove knjižnice pri švedski akademiji znanosti in umetnosti, zavila v žalost ves švedski narod. Pogreb Snoilskega je bil veličasten, kakršnega že dolgo niso videli v Stockholmu. Izprevod je bil dva kilometra dolg. V cerkvi sv. Jakopa mu je govoril slovo profesor in akademik Rudin iz Upsale. Krsta njegova je bila vsa pokrita z venci iz vse Švedske, med drugimi z venci kralja Oskarja, švedske akademije, pisateljskih in časnikarskih klubov itd. Vsi švedski časniki so prinašali nekrologe. Gospod Jensen mi je n. pr. poslal dnevnik »Göteborgs handels- och sjöfarts-tidning«, v katerem je več člankov o Snoilskem; v enem članku piše sam Jensen o slovenskih prednikih pokojnikovih. Krasni ilustrovani ženski časopis »Idun« pa je prinesel tudi več slik o pogrebu Snoilskega.

In ta znameniti, v marsikaterem oziru prvi pesnik švedski sedanjosti je bil slovenskega pokolenja, katerega ni tajil, nego se je ž njim še ponašal!

Kak nadut nemški poetaster bi me bil brez dvoma prezirljivo zavrnil, če bi ga bil poprosil za podatke o njegovih morebitnih slovenskih prednikih, Snoilsky pa mi je z največjo vljudnostjo pojasnil svoj rodovnik, ki ima svoje korenine v slovenskih Snoilskih. Ti Znojilški so bili po trditvi pokojnega pesnika trije.¹⁾ Dva sta bila učena bogoslovca in predikanta, ki sta študirala v Wittenbergu, in eden teh Znojilškov je bil napisal celo slovensko nabožno pesem. Ker sta bila protestanta, morala sta bežati pred fanatičnimi protireformatorji na Nemško. Tretji Znojilšek je bil vojak, tudi protestant. Ko sem zaradi končnice *-sky* v nekem pismu dvomil, da bi bili predniki grofa Snoilskega Slovenci, je bil pokojnik skoro razžaljen ter mi je obširno razložil, da se opira na stare listine svoje familije, ki je zmerom trdila, da izhaja švedski rod grofov Snoilskih s Kranjskega. To svoje slovensko pokolenje je opeval Snoilsky tudi v neki popotni pesmi, posvečeni naši Ljubljani!

Tako je bil značajni Snoilsky po čudnem zgodovinskem naključju nekak poetičen most med švedskim severom in našim slovenskim jugom, med Ljubljano in Stockholmom. Ko je pred dvema letoma praznoval svojo 60letnico, čestital mu je v ruskem jeziku ljubljanski župan, gospod Hribar. Pesnik je bil nato poslal Ljubljani v spomin svoj najlepši zbornik »Svenska bilder« (Švedske slike). Par strof, ki sem mu jih bil poslal za njegov jubilej in ki mu jih je bil g. Jensen prevedel na švedski jezik, ga je bilo jako prijetno iznenadilo. Dotična pesem se je glasila:

»Švedskemu pesniku,

grofu Karlu Snoilskemu

za 60. rojstni dan, 8. septembra 1901.

Nad temno domovinoj našoj
bil nekdaž žar je zasijal . . .
O slavni čas, ko Primož Trubar
nam luč je svetlo bil prižgal!

Poglej, povsod življenje novo,
veselo gibanje povsod!
K svobodi genij naš nas vodi,
naš Trubar, drugi naš Metod.

Pomlad duševna naša klije
in zelenita hrib in plan,

vse cvete, raste v solncu novem,
rodil se nam je jasen dan . . .

Slovenec je v jeziku svojem
začutil, spoznal svojo moč;
po svoje molil je in mislil,
boril se zoper zmote noč . . .

No Ahriman, zavistnik stari,
je vzdramil se, ščit vzdignil svoj
in vse sovražnike svetlobe
naščuval zoper nas je v boj.

¹⁾ Glej »Ljublj. Zvon« 1898, oktober, november, december.

In kdor položil ni orožja
in kdor boječ se ni udal,
dom moral svoj je zapustiti,
ločiti se od rojstnih tal . . .

A mnog rojak ostal je trden,
ostal značajan je junak,
ostal je zvest zastavi luči
in neomajen korenjak.

In mnog rojak ostavil rajši
svoj dom je, stari zavičaj,
odšel s solzami je na licu —
in ni ga bilo več nazaj.

Praded Tvoj takšen bil junak je!
Na sever nesla ga je pot,
na hladni sever, kjer svobodi
goreče vdan prebiva rod.

In Ti poet, sin zemlje naše,
po duhu, po mišljenju Šved,
zdaj s pesmimi tam navdušuješ
Svoj novi dom, nam daljni svet . . .

Poj, saj pesniška slava Tvoja,
imena tvojega sijaj
ozarja tudi dom slovenski,
pradedov Tvojih rojstni kraj!«

*

Grof Snoilsky je bil, kakor mi kaže njegov portret, ki mi ga je bil podaril pred petimi leti, krasen mož.

Grof Snoilsky priča, kaj je prava kultura, prava omika. Ponašal se je s svojimi slovenskimi predniki, čeprav seveda sam ni razumel našega jezika. Koliko pa je še dandanes Slovencev po vseh slovenskih pokrajinah, ki jih je porodila slovenska mati, ki so jih podpirali slovenski očetje, ki pa se sedaj sramujejo svojega slovenstva ter hodijo med nami z efijaltskim obličjem in s črno izdajalsko dušo . . .

Grof Snoilsky je bolehal le malo časa, pa za hudo želodčno boleznijo, zaradi katere je bil operiran. V Ljubljano smo zvedeli njegovo smrt precej pozno; naznanil mi jo je g. Jensen. Ljubljanski župan je omenil smrt Snoilskega v javni občinski seji dne 9. junija in vrhu tega je poslal stockholmskemu županu sožalno pismo v ruskem jeziku.

Večen spomin velikemu poetu in plemenitemu značaju Snoilskemu med Švedi in med Slovenci!

